

TONY SCHUMACHER

**TIJDEN
VAN
DUISTERNIS**

**Engeland, 1946. De nazi's hebben de macht in handen.
Eén man riskeert alles om een kind te redden – en zichzelf.**

ISBN 978-90-225-7926-8
ISBN 978-94-023-0779-5 (e-book)
NUR 305

Oorspronkelijke titel: *The Darkest Hour*
Oorspronkelijke uitgever: William Morrow, an imprint of HarperCollins Publishers
Vertaling: Gerard Suurmeijer
Omslagontwerp: Richard L. Aquan en DPS Design & Prepress Studio, Amsterdam
Omslagbeeld: © Mike Bentley/Getty Images (vlag) en © Stephen Mulcahey/Alamy (embleem Duitse adelaar)
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2014 Tony Schumacher
Nederlandstalige uitgave © 2017 Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor pap en mam, jammer dat jullie het nooit hebben kunnen lezen.
En voor Boo, bedankt dat je me warm hebt gehouden toen ik
het koud had.*

We weten nog niet wat er in Frankrijk zal gebeuren, of de Fransen tegenstand zullen blijven bieden, zowel in eigen land als in de Franse gebiedsdelen overzee. De Franse regering zal geweldige kansen missen en haar eigen toekomst verspelen als ze de strijd niet voortzet conform haar verplichtingen met betrekking tot het verdrag, waarvan we haar niet hebben willen ontslaan. Het Lagerhuis zal de historische verklaring hebben gelezen, waarin wij ons, naar de wens van menig Fransman en op grond van onze eigen sentimenten, bereid hebben verklaard om in het duisterste uur van de Franse geschiedenis schouder aan schouder met hen te staan. Hoe de situatie zich ontwikkelt in Frankrijk, met de huidige Franse regering of met een nieuwe, wij op dit eiland en in het hele Britse rijk zullen ons gevoel van kameradschap met de Franse bevolking nooit verliezen. Als nu ons ogenblik gekomen is om te doorstaan wat zij hebben moeten verduren, zullen we hun moed evenaren...

Ik verwacht dat de slag om Groot-Brittannië elk moment kan beginnen. Van deze strijd hangt het voortbestaan van de christelijke beschaving af. En ook de voortzetting van onze eigen Britse manier van leven en onze instituten en ons rijk.

– Winston Churchill, Lagerhuis, 18 juni 1940

1

Het was de droom met het bloed.

Zo veel bloed.

Het gutste uit een wond die hij niet kon vinden, bedekte zijn handen en maakte ze zo nat dat hij zijn tuniek niet kon openen. Hoe hij zijn best ook deed om hem vast te grijpen, zijn handen gleden weg en spatten in het bloed.

Om hem heen verdrongen zich grijze gezichten, die zich hoog over hem heen bogen. Ze keken omlaag als hij opkeek. Glijdend en spattend, hoestend en naar adem snakkend keek hij omlaag naar de wond en vervolgens weer omhoog naar de gezichten.

Hij werd wakker in zijn bed.

John Henry Rossett luisterde naar de regen die tegen het raam kletterde. Nu de paniek weg was en de slaap allang verdwenen, luisterde hij naar de regen buiten en fantaseerde.

Hij fantaseerde dat er niets was veranderd en dat de wereld net zo was als toen hij nog een jongen was. Een jongen die in elkaar gekropen onder de dekens luisterde naar zijn vader die na zijn nachtdienst vochtige steenkolen op het keukenvuur gooide. Wanneer hij op ochtenden als deze zijn ogen sloot en zich concentreerde, kon hij de spijkerzolen van de werkmansschoenen horen kletteren op het plaatsje achter, en het gerammel van de vuile roestige emmer die op de keien werd neergezet.

Lang geleden.

Voor het bloed.

Voor de grijze gezichten.

Een windvlaag beukte tegen het raam en nog meer regen kletterde als grind tegen de ruit. Rossett huiverde en tuurde naar de klok op de houten stoel naast zijn bed. Half vijf. Het drong tot hem door dat hij niet vroeg wakker was, want hij was niet ontwaakt. Hij had tenslotte eerst moeten slapen om wakker te kunnen worden en wat hij de laatste vierenhalf uur had gedaan kon je geen slapen noemen.

Hij reikte naar de wekker en zette die af voor hij de rest van het huis wakker zou maken, vervolgens trok hij zijn blote arm terug in de warmte.

Hij zuchtte, rolde op zijn rug, zuchtte nog een keer, staarde een ogenblik naar het plafond en gooide toen de dekens van zich af. Hij stapte uit bed en deed een oude ochtendjas aan, die als morele steun op het beddengoed had gelegen. Hij trok hem strak om zich heen, rilde van de kou en stootte toen een slijmerige, natte blafhoest uit, vol whisky en sigaretten.

Hij liep naar het raam, stak een sigaret op uit het pakje in de ochtendjas en nam een eerste trek.

Zijn adem voelde zwaar. Toen hij met zijn tong door zijn mond ging, voelden zijn tong en tanden dik en plakkerig aan. Hij hoestte opnieuw, dit keer met zijn hoofd schuin in een poging wat hardnekkig rokersslijm los te krijgen, maar tevergeefs.

Er was niemand buiten op straat. Zijn kleine Austin stond onder de lantaarnpaal en het leek of die elk moment meegesleurd kon worden door het water dat door de goot stroomde. Rossett vroeg zich af of hij het raampje aan de bestuurderskant helemaal omhoog had gedraaid of dat hij weer een natte kont zou krijgen als hij naar zijn werk reed.

Hij nam een trek van zijn sigaret. De weerspiegeling van het felle oranje puntje in de ruit leek op een verre explosie hoewel het maar enkele centimeters verwijderd was. Met zijn vermoeide ogen probeerde hij scherp te stellen, knipperde wat slaap weg en hoorde een vochtige rochel door de dunne muur. Hij kwam uit de aangrenzende kamer en Rossett besloot dat hij op moest staan voor het pension wakker werd en er een rij voor het toilet op de overloop kwam te staan.

Het was geen sinecure om in 1946 als verlengstuk van de SS-brigadier bij de Londense politie te zitten en Rossett wilde het niet moeilijker maken dan het al was.

Hij kleedde zich aan en rookte in stilte een volgende sigaret, zittend op de houten stoel bij het raam. Hij keek naar de vloer, waarop de lantaarnpaal zijn schaduw wierp. Ten slotte kwam hij met een zucht overeind en ging naar beneden naar de kleine keuken achter in het huis. Mevrouw Ward, zijn hospita, was al op en een zware, beslagen theepot stond op het gietijzeren fornuis achter haar. Grijze stoom ruiste uit de tuit. Ze knikte toen hij binnenkwam, schonk hem zwijgend een kop in en zette die op tafel.

‘Ik heb alleen toast en reuzel,’ zei ze uiteindelijk, toen Rossett zijn

hand uitstak naar het theelepeltje, voor ze eraan toevoegde: ‘Er is ook geen suiker of melk, dus spaar je de moeite om ernaar te vragen.’

Hij legde het theelepeltje naast zijn kopje op tafel en sloot zijn hand om de thee, meer voor de warmte dan voor wat anders. Hij zou er niet van drinken, dat deed hij nooit. Thee in de ochtend viel nooit goed op de scotch in de kleine uurtjes van de vorige avond.

‘Ik zie er het nut niet van in om een politieman in huis te hebben, als die niet van alles voor je kan ritselen,’ zei ze, toen ze tegenover hem aan tafel ging zitten. ‘Ik heb bijna geen cokes voor het fornuis, laat staan eten om erop klaar te maken.’

‘Het nut is dat hij je huur betaalt; het is niet zijn taak om ook nog eten voor je te stelen,’ zei Rossett botweg en hij knipperde met zijn ogen van de rook van weer een nieuwe sigaret.

‘Dat heb ik weer, de enige rechtschapen politieman in Londen.’

Rossett glimlachte flauwtjes naar haar en zij lachte terug, waarbij haar ogen tussen de lachrimpeltjes prachtig tot leven kwamen.

Op een oudejaarsavond na drie sherry’s te veel had ze hem verteld dat ze ‘heel haar leven op haar Ronnie’ zou wachten.

Ronnie was niet teruggekomen uit Duinkerke.

Die avond had Rossett begrepen dat hij jaloers was op een dode.

Om middernacht hadden ze met elkaar gedanst, de armen om elkaar heen, op een enkel lied op de radio in de salon. Hun ogen gesloten en hun harten vijf minuten lang open.

Hij dronk zijn thee niet op. Hij stond op en zij pakte zijn zware regenjas van de haak aan de binnenkant van de deur. Die was nog nat van de vorige avond en hij rilde toen hij hem over zijn schouders trok en vervolgens over zijn borst.

Hij gooide het restant van zijn sigaretten op tafel. ‘Rook jij ze maar op,’ zei hij, toen hij de deur uit liep. ‘Tot vanavond.’

Hij stapte in de auto en keek naar de dossiers op de passagiersplaats.

Het werk.

Dat vervloekte werk dat hem wachtte, dat popelde om gedaan te worden en al in zijn auto lag.

Rossett dacht aan de grijze gezichten uit zijn droom, hij kon zich niet herinneren wanneer ze voor het eerst verschenen waren.

Hij keek weer naar de dossiers, zuchtte en startte de motor.

Het raampje van de Austin was voor één keer dicht gebleven, dus zijn rit door de stad was niet zo vervelend als anders. De paar privéauto’s die

nog op straat reden, hadden nauwelijks een druppel benzine en zijn rit door het zwart-witte Londen dat nog half sliep en gehuld was in de mist kostte hem dan ook amper twintig minuten.

Toen hij het bewuste huis naderde, zag hij drie legertrucks en een zwarte Rover van de politie net buiten het zicht op de hoek geparkeerd staan. Hij keek op zijn horloge, vijf over half zes, alles lag op schema.

Hij parkeerde achter de derde vrachtwagen en knikte naar de ogen die hem zagen stoppen. Een paar knikten terug, maar de meesten bleven zitten, weggedoken in hun zware jassen en capes, armen over elkaar als norse schooljongens voor de kamer van de directeur, hun hoofden knikkebolend in een hazenslaapje.

Hij stapte uit de auto, liep langs de vrachtwagens en klopte op het beslagen raam van de Rover. Het portier ging bijna meteen open en Rossett boog zich voorover om met de inzittenden te praten.

Zijn chef, Brewer, en een adjudant in uniform die hij niet kende, knikten in het schemerlicht van het gele lampje achter in de auto. Een brigadier in uniform die Rossett zich vaag herinnerde van een vorige operatie, stapte voor uit de auto en streek zijn uniform glad. Hij knikte naar Rossett.

‘Zijn we klaar om in actie te komen?’ vroeg Rossett rechtstreeks aan Brewer.

‘Wanneer het je goeddunkt, brigadier,’ antwoordde Brewer, die een duidelijk mislukte poging deed om wat papieren op een klembord te lezen in een poging van de operatie afzijdig te blijven.

‘Ik ga controleren of de mannen klaar zijn,’ zei Rossett die het portier alweer dicht deed om zo een tegenwerping te voorkomen.

Rossett maakte een hoofdbeweging naar de brigadier. Hoewel Brewer geen antwoord gaf – dat deed hij zelden – hoorde hij toezicht op Rossetts werk te houden als een gebaar naar de hoofdstedelijke politie. In werkelijkheid verscheen hij alleen onder protest en sprak hij zelden met de Duitsers.

‘Als je het niet erg vindt, brigadier, zal ik me zo min mogelijk met je werk bemoeien. Ik mag er toch op vertrouwen dat je ons, en om precies te zijn mij, niet in de problemen zult brengen?’ Dat was het enige wat hij had gezegd, toen ze elkaar voor het eerst ontmoetten.

En gedurende de afgelopen negen maanden was alles ook zo gegaan.

Rossett en de brigadier staken de weg over. Onderweg haalde de laatste een pakje sigaretten en lucifers te voorschijn. Rossett schermde de vlam af met zijn handen, toen de andere brigadier hem de lucifer voor-

hield. Toen hun sigaretten brandden, liepen ze het kleine eindje vanaf de auto naar de hoek van de straat. Rossett blies de rook uit zijn mond en terwijl hij dicht bij het gebouw bleef, wierp hij als een scherpschutter een snelle blik om de hoek. Hij keek Caroline Street in, hun uiteindelijke bestemming. Hij trok zich snel weer terug nadat hij het huis dat hun doelwit was, had gecontroleerd.

‘Iemand gezien?’ vroeg de brigadier.

‘Nee.’

‘Het is wel een klotemorgen voor dit soort werk.’

‘Ik heb voor dit soort werk nog nooit een goede meegemaakt.’

‘Ik snap niet hoe je het klaarspeelt.’

‘Iemand moet het doen; dan kan ik dat net zo goed op me nemen,’ antwoordde Rossett en hij keek op zijn horloge.

‘Toen ik nog een jochie was, woonde er zo’n gezin bij ons in de straat; ze waren niet onaardig, bemoeiden zich met niemand. Ik weet niet zeker of ik wel zo hard zou kunnen zijn, als ik ze nu tegenkwam. Ik speelde voetbal met hun zoon, we waren ongeveer even oud...’ De brigadier praatte bijna in zichzelf, terwijl hij naar het uiteinde van zijn sigaret keek en een draadje denkbeeldige tabak van het puntje van zijn tong plukte.

Rossett keek hem een ogenblik aan en knipte toen zijn eigen sigaret naar de goot. De peuk haalde het niet en rolde verder, om in een plas sissend tot stilstand te komen.

‘Als we binnenvallen, pakken we het snel en zonder medelijden aan. Zeg je jongens dat ze veel moeten schreeuwen en met deuren slaan. Geef ze geen moment rust en luister niet naar tegenwerpingen. Als iemand je tegenspreekt, geef je hem gewoon een dreun.’ Nu keek Rossett de brigadier aan, terwijl hij met zijn duim in de richting van Caroline Street wees. ‘Als je ze de kans geeft, zullen ze je van alles aanbieden, geld, sieraden en zelfs eten om in hun huis te mogen blijven. Als iemand iets aanneemt, dan zit hij nog sneller in die veewagen dan de Jood die hem probeert om te kopen. Druk dat je mannen op het hart. Als alles goed gaat, zitten jullie over een uur in de kantine thee te drinken en is dit allemaal weer vergeten. Begrepen?’

De brigadier liet zijn sigaret vallen en trapte hem uit, zich opeens bewust van het kleine hakenkruisinsigne op de revers van Rossetts regenjas.

‘Ja, natuurlijk. Ik zal het doorgeven,’ zei hij en hij draaide zich om naar de truck. Rossett keek hem na en stak zijn handen in zijn jaszak, zich overduidelijk bewust van het kleine hakenkruisinsigne.